

УДК 343.98

Вадим Анатолійович КОРШЕНКО,

завідувач науково-дослідної лабораторії захисту інформації та кібербезпеки факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ КРИПТОВАЛЮТ

Тема криптовалют на сьогодні є мегаактуальною. Останні декілька років інформація про них мусується у засобах інформації. Мільйони людей по всьому світу використовують криптовалюту для різних цілей: як об'єкт для інвестицій, платіжний засіб, джерело фінансування проекту тощо. Однак, не дивлячись на актуальність теми у більшості населення криптовалют асоціюються з фінансовими пірамідами і незаконними угодами в інтернеті та в його «темній» зоні - даркнеті.

Криптовалюта за своєю суттю це цифрові гроші, випуск та облік яких заснований на технології блокчейн, яка являє собою вибудований за певними правилами безперервний послідовний ланцюг блоків що містять інформацію. Тобто вся інформація зберігається не в одному централізованому місці а на безлічі електронних засобів, сполучених мережею інтернет. Історія транзакцій в блокчейні відкрита всім учасникам системи і незмінна, всі користувачі залишаються анонімними і мають рівні статуси. Блокчейн можна представити у вигляді облікової книги записів про події у цифровому світі, єдиним способом змінити стан реєстру в якій - зробити транзакцію. При цьому записи в журнал транзакцій можуть вноситися тільки з відома більшості учасників мережі. Це означає, що не можна непомітно видалити транзакцію з журналу або додати нову в його середину. Технологія блокчейну базується на спеціальних алгоритмах шифрування, що потребує відповідного програмного забезпечення та комп'ютерного обладнання.

Станом на сьогодні в світі існує більше тисячі криптовалют. Наразі самою популярною криптовалютою є біткоїн. Популярність біткоїну можна пояснити тим, що це перша подібна валюта у своєму роді. Стрімкий ріст курсу біткоїну спровокував появу величезної кількості аналогів, які існують на даний момент.

В Україні статус криптовалюти до теперішнього часу залишається не визначеним. Національний банк України офіційно розглядає криптовалюту як грошовий сурогат, що не має забезпечення реальною вартістю. Звідси витікає неможливість її використання фізичними і юридичними особами на території України як засоби платежу.

Незважаючи на чітку позицію національного регулювальника економіки заперечувати світовий досвід і розвиток криптовалют в практиці міжнародних валютних розрахунків вважаємо недоцільним. Відмовлятися від використання криптовалюти зважаючи на її потенційну небезпеку і можливість шахрайських дій також не розумно. Єдиним рішенням проблеми, на наш погляд, являється створення ефективної системи контролю обігу криптовалюти в Україні. Технології сьогодні розвиваються швидше, ніж держава встигає адаптувати законодавство щодо їх регулювання. Зміни світу технологій, фінансів та інвестицій породжують нові фінансові інструменти та принципово інші бізнес-моделі в тому числі на основі технологій блокчейн і вимагають від держави відповідної реакції.

Станом на сьогодні в Верховну Раду України внесений проект Закону «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» [1] яким пропонується створити передумови для розвитку економіки на базі новітніх технологій в Україні.

Вказаний законопроект вважаємо актуальним, адже на сьогоднішній день всі операції з криптовалютами в Україні проводяться за межами правового поля. Слід зазначити, що при операціях з криптовалютами існують суттєві ризики. Доступ до криптовалютного гаманця може буде скомпрометовано, а операція із переказу криптовалюти є неповоротною. Відсутність прямої вказівки держави на закон, який потрібно застосовувати до операцій з криптовалютами створює дуже високі ризики їх використання. Правоохоронні органи завдяки невизначеності статусу криптовалют в Україні істотно обмежені у виборі засобів і методів протидії злочинам які вчиняються з використанням криптовалют та злочинів де криптовалюта є об'єктом протиправного посягання. Зловмисникам поточний стан справ навпаки розв'язує руки і надає безліч можливостей, особливо в незаконному заволодінні криптовалютою. Існує велика кількість шахрайських схем щодо незаконного заволодіння криптовалютою такі як фейкові сайти відомих

ресурсів, піраміди, онлайн казино, фішингові інструменти, продаж неіснуючих товарів та послуг тощо.

На сьогодні єдиним дієвим способом пошуку слідів злочину скоєного з використанням криптовалюти і злочинів де криптовалюта є об'єктом протиправного посягання та перетворення потенційної інформації що знаходиться в цих слідах злочину в доказову інформацію є проведення телекомунікаційної експертизи, а в деяких випадках – комплексної телекомунікаційної та комп'ютерно-технічної експертизи. Адже сліди злочинів у сфері використання інформаційних технологій утворюються в результаті зовнішнього або внутрішнього неправомірного впливу на телекомунікаційну систему, окремий електронний пристрій, програму чи на комп'ютерну інформацію і являють собою будь-які зміни комп'ютерної інформації, які відбулися в результаті вчинення злочину із застосуванням комп'ютерних технологій [1, с. 62].

Телекомунікаційна експертиза є досить молодим, але дуже сучасним і прогресивним родом судових експертиз. Ефективність розслідування злочинів, вчинених з використанням криптовалюти, та злочинів, де криптовалюта є об'єктом протиправного посягання безпосередньо залежить від сучасних можливостей та якості проведення судових експертиз, зокрема судової телекомунікаційної експертизи.

Список використаних джерел:

1. Про стимулювання ринку криптовалюти та їх похідних в Україні: проект закону 7183-1 від 10.10.2017. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=62710&pf35401=436015> (дата звернення: 30.10.2017).
2. Пашнєв Д. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Х., 2007. 228 с.

Одержано 30.10.2017

УДК 343.1

Андрій Ігорович КУНТІЙ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу факультету №1 Львівського державного університету внутрішніх справ

ЩОДО ДЕЯКИХ СУБ'ЄКТІВ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ СЛІДЧИМ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Важливою умовою розслідування кримінального провадження, пов'язаних з торгівлею людьми, а також належної про-